

ธรรมะพื้นฐานในการปลูกฝังคุณธรรม และความไม่ทนต่อการทุจริต



สุภีร์ ทุมทอง

๘ มกราคม ๒๕๖๑

ธรรมะพื้นฐาน

ภิกษุ เพราะเหตุนี้ เธอจึงทำเบื้องต้น
ในกุศลธรรมทั้งหลายให้หมดจดก่อน
อะไรเป็นเบื้องต้นแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย
คือ ศีลที่บริสุทธิ์ดี และ ความเห็นที่ตรง

(ส.ม. ๑๙/๓๖๙ ภิกขุสูตร)

พื้นฐานไม่ดี

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๒ ประการ
ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนถูกนำไปฝังไว้

ธรรม ๒ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ศีลวิบัติ (ความวิบัติแห่งศีล)

๒. มิจฉาทิฏฐิ (ความเห็นผิด)

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๒ ประการนี้
แล ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนถูกนำไปฝังไว้

(ขุ.อิติ. ๒๕/๓๒ ปฐมศีลสูตร)

พื้นฐานดี

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๒ ประการ
ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์ เหมือนได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานไว้
ธรรม ๒ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ศีลสมบัติ (ความสมบูรณ์แห่งศีล)

๒. สัมมาทิฎฐิ (ความเห็นชอบ)

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้ประกอบด้วยธรรม ๒ ประการนี้แล
ย่อมดำรงอยู่ในสวรรค์ เหมือนได้รับอัญเชิญไปประดิษฐานไว้

(ขุ.อิติ. ๒๕/๓๒ ปฐมสีลสูตร)

เข้าถึงสิ่งไม่ดี

ภิกษุทั้งหลาย **อวิชชา** เป็นประธานแห่งการเข้าถึงอกุศลธรรมทั้งหลาย
อหิริกะ อโนตตปปะ ก็มีตามมาด้วย

๑. ผู้มีอวิชชาไม่เห็นแจ้งย่อมมีมิจฉาทิฏฐิ (เห็นผิด)
๒. ผู้มีมิจฉาทิฏฐิย่อมมีมิจฉาสังกัปปะ (ดำริผิด)
๓. ผู้มีมิจฉาสังกัปปะย่อมมีมิจฉาวาจา (เจรจาผิด)
๔. ผู้มีมิจฉาวาจาย่อมมีมิจฉากัมมันตะ (กระทำผิด)
๕. ผู้มีมิจฉากัมมันตะย่อมมีมิจฉาอาชีวะ (เลี้ยงชีพผิด)
๖. ผู้มีมิจฉาอาชีวะย่อมมีมิจฉาวายามะ (พยายามผิด)
๗. ผู้มีมิจฉาวายามะย่อมมีมิจฉาสติ (ระลึกผิด)
๘. ผู้มีมิจฉาสติย่อมมีมิจฉาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นผิด)

(ส.ม. ๑๙/๑ อวิชชาสูตร)

เข้าถึงสิ่งดีงาม

ภิกษุทั้งหลาย **วิชา** เป็นประธานแห่งการเข้าถึงกุศลธรรมทั้งหลาย
hiri และโอตตปปะ ก็มีตามมาด้วย

๑. ผู้มีวิชาเห็นแจ้งย่อมมีสัมมาทิฐิ (เห็นชอบ)
๒. ผู้มีสัมมาทิฐิย่อมมีสัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ)
๓. ผู้มีสัมมาสังกัปปะย่อมมีสัมมาวาจา (เจรจาชอบ)
๔. ผู้มีสัมมาวาจาย่อมมีสัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ)
๕. ผู้มีสัมมากัมมันตะย่อมมีสัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ)
๖. ผู้มีสัมมาอาชีวะย่อมมีสัมมาวายามะ (พยายามชอบ)
๗. ผู้มีสัมมาวายามะย่อมมีสัมมาสติ (ระลึกชอบ)
๘. ผู้มีสัมมาสติย่อมมีสัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ)

(ส.ม. ๑๙/๑ อวิชาสูตร)

เหตุเกิดมิจฉาทิฏฐิ

ปัจจัยให้เกิดมิจฉาทิฏฐิ ๒ อย่างนี้
ปัจจัย ๒ อย่าง อะไรบ้าง คือ

๑. พรโตโฆสะ

๒. อโยนิโสมนสิการ

ปัจจัยให้เกิดมิจฉาทิฏฐิ ๒ อย่างนี้แล

(อ.ทุก. ๒๐/๑๒๖)

เหตุเกิดสัมมาทิฐิ

ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ ๒ อย่างนี้

ปัจจัย ๒ อย่าง อะไรบ้าง คือ

๑. พรโตโฆสะ

๒. โยนิโสমনสิการ

ปัจจัยให้เกิดสัมมาทิฐิ ๒ อย่างนี้แล

(อ.ทุก. ๒๐/๑๒๗)

มิจฉาทิฏฐิโทษมากสุด

เราไม่เห็นธรรมอื่นแม้อย่างหนึ่ง
ที่มีโทษมากเหมือนมิจฉาทิฏฐินี้
โทษทั้งหลายมีมิจฉาทิฏฐิเป็นอย่างยิ่ง

(อ.ทุก. ๒๐/๓๑๐)

ทุจรีต ๑๐

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๑๐ ประการ
ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนนกนำไปฝังไว้

ธรรม ๑๐ ประการ อะไรบ้าง คือ

- | | |
|-----------------------------|---------------------------------|
| ๑. เป็นผู้ฆ่าสัตว์ | ๒. เป็นผู้ลักทรัพย์ |
| ๓. เป็นผู้ประพฤตินิन्दในกาม | ๔. เป็นผู้พูดเท็จ |
| ๕. เป็นผู้พูดส่อเสียด | ๖. เป็นผู้พูดคำหยาบ |
| ๗. เป็นผู้พูดเพ้อเจ้อ | ๘. เป็นผู้เพ่งเล็งอยากได้ของเขา |
| ๙. เป็นผู้มึนจิตพยาบาท | ๑๐. เป็นมิจฉาทิฎฐิ |

(อ.ทสก. ๒๔/๒๒๑ สามัญญวรรค)

เข้าข่ายทุจริต ๔๐

ภิกษุทั้งหลาย บุคคลประกอบด้วยธรรม ๔๐ ประการ
ย่อมดำรงอยู่ในนรก เหมือนนกนำไปฝังไว้

ธรรม ๔๐ ประการ อะไรบ้าง คือ

๑. ตนเองเป็นผู้ฆ่าสัตว์
๒. ชักชวนผู้อื่นให้ฆ่าสัตว์
๓. เป็นผู้พอใจการฆ่าสัตว์
๔. สรรเสริญการฆ่าสัตว์ ...

(อ.ทสก. ๒๔/๒๒๔ สามัญญวรรค)

สิ่งที่ควรพิจารณาเสมอๆ

ภิกษุทั้งหลาย **ฐานะ ๕ ประการนี้** ที่สตรี บุรุษ คฤหิ์สัถ์ หรือบรรพชิต
ต้องพิจารณาเนื่อง ๆ ฐานะ ๕ ประการ อะไรบ้าง คือ

สตรี บุรุษ คฤหิ์สัถ์ หรือบรรพชิตควรพิจารณาเนื่อง ๆ ว่า

๑. เรามีความแก่เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความแก่ไปได้
๒. เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้
๓. เรามีความตายเป็นธรรมดา ไม่ล่วงพ้นความตายไปได้
๔. เราจะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น
๕. เรามีกรรมเป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด
มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้จะเป็น
กรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น

(อ.ปญจก. ๒๒/๕๗ ฐานสูตร)

สิ่งที่ควรพิจารณาเสมอๆ

เพราะอาศัยอำนาจประโยชน์นี้แล้ว

“สัตว์ทั้งหลายมีความมัวเมาในความเป็นหนุ่มสาว
ซึ่งเป็นเหตุให้ประพฤตชั่วด้วยกาย ประพฤตชั่วด้วย
วาจา ประพฤตชั่วด้วยใจ เมื่อเขาพิจารณาฐานะ
นั้นอยู่เนืองๆ ย่อมละความมัวเมาในความเป็น
หนุ่มสาวนั้นได้โดยสิ้นเชิง หรือทำให้เบาบางลงได้..

(อ.ปญจก. ๒๒/๕๗ ฐานสูตร)

สิ่งที่ควรพิจารณาเสมอๆ

เพราะอาศัยอำนาจประโยชน์นี้แล้ว

“สัตว์ทั้งหลายมีกายทุจริต วจีทุจริต มโนทุจริต

เมื่อเขาพิจารณาฐานะนั้นๆ อยู่เนืองๆ ย่อมละ**ทุจริต**ได้โดยสิ้นเชิง

หรือทำให้เบาบางลงได้..

สตรี บุรุษ คฤหัสถ์ หรือบรรพชิตจึงควรพิจารณาเนืองๆ ว่า

“เรามีกรรม เป็นของตน เป็นผู้รับผลของกรรม มีกรรมเป็นกำเนิด

มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมใดไว้ จะ

เป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วก็ตาม ย่อมเป็นผู้รับผลของกรรมนั้น

(อ.ปญจก. ๒๒/๕๗ ฐานสูตร)

ความไม่ประมาท

ภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนเธอทั้งหลาย
สังฆารทั้งหลายมีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา
เธอทั้งหลายจงทำหน้าที่ให้สำเร็จ
ด้วย**ความไม่ประมาท**เถิด”

นี้เป็นพระปัจจุสมวาจาของพระตถาคต

(ที.ม. ๑๐/๒๑๘ มหาปรินิพพานสูตร)

ธรรมมีอุปการะมาก

(ก) ธรรม ๑ ประการที่มีอุปการะมาก คืออะไร
คือ ความไม่ประมาทในกุศลธรรมทั้งหลาย
นี้ คือธรรม ๑ ประการที่มีอุปการะมาก

(ที.ปา. ๑๑/๓๕๑ ทสุตตรสูตร)

ธรรมมีอุปการะมาก

(ก) ธรรม ๒ ประการที่มีอุปการะมาก คืออะไร

คือ ๑. สติ (ความระลึกได้)

๒. สัมปชัญญะ (ความรู้ตัว)

นี้ คือธรรม ๒ ประการที่มีอุปการะมาก

(ที.ปา. ๑๑/๓๕๒ ทสุตตรสูตร)

สวัสดีครับ